

עולת שבת בשבתו

אחרי - קדושים

מתורתם של רבותינו הקדושים ממונקאטש

עולת שבת בישבתו

יצא לאור על ידי:

הוצאת אמת

אור תורה מונקאטש

מכון לחר"ל ולהפיץ ספרי רבותינו הקדושים

Published By:

Emes Publishing Inst.

Ohr Torah Munkacs

P.O.B. 393

Brooklyn, New York 11219

Tel: 347.408.5208

Fax: 718.504.3526

Email: EmesOnline@gmail.com

כל הזכויות שמורות ל:

הוצאת אמת

Copyrighted © 2019 by:

Emes Publishing Inst.

All rights reserved to publisher

The entire text has been newly

edited designed and set.

No part of this book may be

reproduced in any form,

including information storage

or retrieval, in whole or in part,

without written permission

from the copyright holder

רובי המאמרים הופיעו

בליניו 'חודש בחדש'

שיצאו לאור על-ידי:

איחוד חסידי מונקאטש

עמוד ונראציק

אלעזר בראדי

929.301.6149

תוכן עינים

ניצוצי אור

גם במתרצה לעונש הוא בלאו / בגדי קודש בקדושת שמותיו
יתברך / בשניהם מתקיימים מצותיו יתברך / ס"מ מתהפך לח"י
/ ברכת עשירות לצורכי גבוה / מליצה טובה ליום הקדוש /
כפרה על מחשבות זרות ופשיעה במעשה / 'לכבוד ולתפארת'
ולא לכפרת עוונות / לטהר את העין והלב וכלי המעשה /
להיות ברור ולהאמין בכפרתו / גם זדונות עשה בשגגה ברוח
שטות / ימלא מקום אביו להיות כמוו / כוונה פשוטה לכל
הדורות / שלא יחטפו החיצונים התורה והמצוות / ויגזור אומר
ויקם / כל אחד ראוי להשראת השכינה / קדושת ישראל נעלה
מקדושת מלאכים / הש"ת בעצמו יבנה את בית המקדש /
הרהורי עבירה יסרנה מיד ממוחו / חיזוק לעני על ידי אמונת ד'
/ 'כי יעמוד לימין אביון' / איסור רכילות - גם כשמרמז בחכמה
/ שלא לילך ולהתרגל בעבירה / גם במתרצה לעונש הוא בלאו
/ התחברות ישראל גורם שלימות שמו ית' / אהבת ד' לישראל
כאהבת ישראל / לא להמתין עד ימי הזקנה / כיבוד זקן רק
כשאינו מכזב בדבריו / שלא ליהנות מעצם הפרישות

ילמדנו רבינו

מעלת העמלות

לבת הספיר

תענו את נפשתיכם (טו, כט) / ואת שבתתי תשמרו (יט, ג) / לא
תשא פני דל (יט, טו)

הלכה ומנהג

נסיעה בימי הספירה

דעה חכמה לנפשך

קדשים תהיו כי קדוש אני

מילין שפירין

ואיש איש מבני ישראל גו' אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר
יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר

בעניניא ריומא

חודש אייר - חודש הרפואה

פרשת אחרי קדושים

◇◇◇◇◇ בגדי קודש בקדושת שמותיו יתברך ◇◇◇◇◇

**בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו
ולבשם (טז, ד)**

איתא בתקוני זור הקדוש (בהקדמה, דף ג, ב) שארבע בגדי לבן הם כולם רחמים, ומכוונים לד' אותיות של שם הוי"ה ברוך הוא. וד' בגדי זהב הם דינים, ומכוונים לד' אותיות שם אדני"י (ועיין באר לחי רואי שם). ובזהר הקדוש (ח"ג רנה ב) איתא ששמנה בגדים של כהן גדול מכוונים לשילוב אותיות הוי"ה אדני"י. ולזה יש לפרש "בגדי קדש הם", שהם קדושים בקדושת שם הוי"ה, ולכן ורחץ במים את בשרו טרם שילבשם.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ בשניהם מתקיימים מצותיו יתברך ◇◇◇◇◇

**ולקח את שני השעירים והעמיד אותם
לפני ד' (טז, ז)**

אמרו חז"ל (במדבר רבה פכ"ג ט) שאצל אליהו הנביא נאמר (מלכים א יח, כו) ויקחו

◇◇◇◇◇ גם במתרצה לעונש הוא בלאו ◇◇◇◇◇

**ואל יבא בכל עת אל הקודש גו' ולא ימות
(טז, ב)**

וברש"י: שאם יבא הוא מת. ויש להבין למה כתבה התורה את עונש מיתה באופן שלילי, שאם לא יעבור לא ייענש, ולא אמרה שעונש ההעברה הוא מיתה. ויש לומר על-פי מה שכתב ספר החינוך על מאי דקיימא-לן (יומא פא, א) כלל גדול בתורה שלא ענש הכתוב אלא אם-כן הזהיר, והטעם שבאה האזהרה בפני עצמו זולת העונש, להורות שאפילו יתרצה האדם להפקיר עצמו לעונש, אף-על-פי-כן לא הותרה העבירה. ולפי-זה יתפרש הכתוב "ולא ימותו", שגם זה הוא בלאו, שמחויב לעשות באופן שלא ימות. שאף אם ירצה לבוא ולמות, גם אז הוא בלאו.

אנרא דכלה

◇◇◇◇◇ ברכת עשירות לצורכי גבוה ◇◇◇◇◇

ולקח גו' ומלא חפניו קטרת סמים דקה גו' ונתן את הקטרת על האש לפני ד' (טו, יב)
 "ולקח... מלא חפניו קטרת סמים דקה",
 כלומר שיזכה לעשירות, כמו שאמרו (יומא כו, א) שהקטורת מעשרת. אבל "ונתן את הקטורת", ממונו ורכושו, "על האש" של תורה, "לפני ד'" לצורכי גבוה, לעשות בו מעשים טובים.

חיים ושלום

◇◇◇◇◇ מליצה טובה ליום הקדוש ◇◇◇◇◇

ולפני הכפרת יזה שבע פעמים (טו, יד)
 וברש": הרי אחת למעלה ושבע למטה. אפשר שהוא רמז ללמד זכות על ישראל ביום-כיפור, שניתן להם רק "אחת מלמעלה", כח היצר טוב, "ושבע למטה", היצר הרע אשר שבעה שמות נקראו לו (סוכה נב, א), ובכל פעם מסית בדרך ואופן אחר.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ כפרה על מחשבות זרות ופשיעה במעשה ◇◇◇◇◇

וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם (טו, טז)
 "וכפר על הקדש" היינו על התורה ומצוות "מטמאת בני ישראל" שעסקו בהם במחשבה לא טובה מחמת פניות וכיוצא בה, שבזה נאחזה טומאה בקדש - בתורה ובמצוות שעשה, וגם על "מפשעיהם לכל חטאתם" היינו מה שפשעו בפשיטות, שעברו על לא תעשה בפועל.

שם שלמה

את הפר אשר נתן להם גו', שלא רצה הפר לילך, עד שפתח אליו ואמר לו לך עמהם, השיב הפר ואמר לו לעיני כל העם: אני וחבירי יצאנו מבטן אחת מפרה אחת וגדלנו במרעה אחד, והוא עלה בחלקו של מקום ושמו של הקב"ה מתקדש עליו, ואני עליתי בחלק הבעל להכעיס את בוראי. אמר לו אליהו פר פר אל תירא, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי חברך כך מתקדש על ידיך, עיין שם. ועל-דרך-זה כאן, כיון שאחד יהיה לעזאזל, פן לא ירצה להיקרב. לכן כתיב "ולקח את שני השעירים", שהכהן צריך ליקח את שניהם בדברים, כמו אליהו, "והעמיד אותם לפני ד'", לומר להם, שאין כאן בית מיחוש, שעל-ידי שניהם יתקיימו מצותיו של השי"ת.

בני יששכר

◇◇◇◇◇ ס"מ מתהפך לח"י ◇◇◇◇◇

והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי (טו, יז)

הקטרוג של השטן סמא"ל, בא מאותיות ס"מ, כי אותיות א-ל בשמו הם אתון דקדושה. והשעיר לעזאזל הוא שוחד שנותנים לו, ועל-ידי-זה הוא מתהפך להיות למליץ טוב בעדנו. והנה היפך אותיות "ס"ם", בא"ת ב"ש, הוא "ח"י". ואם-כן נשאר שמו "א-ל ח"י", היינו שגם הוא ימליץ אז בעדנו. וזהו "יעמד ח"י לפני ד' לכפר עליו".

בני יששכר

◇◇◇◇ להיות ברור ולהאמין בכפרתו ◇◇◇◇

כי ביום הזה יכפר עליכם (טז, ל)

הרמב"ם (פ"א מהלכות תשובה ה"ג) פסק כחכמים שאין יום-הכפורים מכפר אלא על השבים ומאמינים בכפרתו, וצריכין להאמין כי עצומו של יום מכפר. ואמונה זו חייבת להיות ברורה כשמש, וכמו שפירוש הכתוב (בראשית כה, לא) מכרה כיום, שהוא ברור. וזהו שאמר "כי ביום הזה", שאם ברור לך כשמש שעצומו של יום מכפר, אז יזכו באמת ש"יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם".

שער יששכר

◇◇◇◇ גם זדונות עשה בשגגה ברוח שטות ◇◇◇◇

כי ביום הזה יכפר ג' מכל חטאתיכם לפני

ד' תטהרו (טז, ל)

ידוע הדקדוק כי "חטא" הוא שוגג, והרי יום-הכיפורים מכפר גם על הזדונות. אלא שיש לומר על-פי מה שאיתא בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ד אות לב) כי על-ידי תשובה איגלאי מילתא ודעתו למפרע כי גם בזדונות עשה בשגגה, כי אין אדם חוטא אלא אם-כן נכנסה בו רוח שטות (סוטה ג, א). ולכן ניחא מה שנקט הפסוק "מכל חטאתיכם". אמנם כל זאת בתנאי שהתשובה תהא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד. וזהו שסיים הפסוק "לפני ד' תטהרו".

שער יששכר

◇◇◇◇ 'לכבוד ולתפארת' ולא לכפרת עוונות ◇◇◇◇

ופשט את בגדי הכר אשר לבש ג' והניחם

שם (טז, כג)

וברש"י: מלמד שטעונים גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום הכיפורים אחר. ונראה דהנה נאמר (שמות כה, ב) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ויש לפרש, שלא תהיה עשיית בגדי הכהונה על מנת שיכפרו עוונות, כמו שאמרו (ערכין טז, א) שבגדי כהונה מכפרים, כי רצונו שלא יחטאו כלל, ולכן יעשו רק לכבוד ולתפארת. אך, כיון שבפועל חטאו, ובעבודת יום הכיפורים הקב"ה מוחל עוונותיהם, צריכין בגדי הכהונה גניזה, כי מעתה יכוונו לחזור וללבוש אותם רק לכבוד ולתפארת.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇ לטהר את העין והלב וכלי המעשה ◇◇◇◇

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם ג'

(טז, ל)

אמרו חז"ל (ראה תנחומא שלח טו. וברש"י במדבר טו, לט ד"ה ולא תתורו) העין רואה, הלב חומד, וכלי מעשה גומרים. והנה כשישראל עושים תשובה, מתקדשים כל אברי גופם, שיתנהגו רק על-פי התורה הקדושה. וזהו שאמר "כי ביום הזה", ביום הכיפורים, "יכפר עליכם", ראשי-תיבות עין לב כלי מעשה, שנטהרים ביום הזה, באמצעות התורה הקדושה הנרמזת באות י.

יודעי בינה

טמאים, כי "חקת - לישנא דמזונא (ביצה טז, א) - עולם תהיה להם זאת", ומזה הם מתפרנסין.

תפארת בנים

ויגזור אומר ויקם

דבר בו' ואמרת אליהם קדושים תהיו (ט, ב)

צוה השי"ת למשה, אמור להם בפיק קדושים תהיו, יהי רצון שתהיו קדושים, ולהיות אתה הגוזר, לא יתבטל הדבר ויהיו קדושים לעולם.

אגרא רכלה

כל אחד ראוי להשראת השכינה

דבר אל כל עדת בני ישראל גו' קדושים תהיו כי קדוש אני (יט, ב)

אמר הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זי"ע, "קדושים" הוא מלשון הזמנה, שתהיו מוכנים ומזומנים להשראת הקדושה. ועל-פי-זה יובן למה נאמרה הפרשה לכל העדה, שלא יחשב איש ההמוני, שהוא אינו ראוי להשראת השכינה, מפני שאינו בר אוריין ובר אבהן, ויתאש עצמו מזה. על כן "דבר אל כל עדת בני ישראל", כולם המה בני ישראל וכולם ראויים להשראת השכינה, ואמור להם "קדושים תהיו" היו רק מוכנים ומזומנים לפני, "כי קדוש אני" - אני מוכן להשרות את שכינתי בין כולכם, אתם צריכים רק להכין את עצמכם.

אגרא רכלה

ימלא מקום אביו להיות כמותו

ואשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו, ולבש את בגדי הכהר בגדי הקדש (טז, לב)

רק כשהבן ממלא את 'הכהונה' תחת אביו, היינו, להיות כאביו שליח דרחמנא ושלוחן של ישראל (נדרים לה, ב), אז ראוי הוא לבגדי הקדש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

כוונה פשוטה לכל הדורות

והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל גו' ויעש כאשר צוה ד' את משה (טז, לד)

אף בדורות שלא תדעו לכוון כל הכוונות שמכוון אהרן, יהיה לכם יום הכיפורים לחקת עולם, לכפר על בני ישראל, רק שייעשה בכוונה פשוטה "כאשר צוה ד' את משה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א

שלא יחטפו החיצונים התורה והמצוות

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם גו' (יז, ז)

ידוע, שטרם עשה האדם תשובה על חטאיו, חוטפים הסטרא אחרא את התורה והמצוות שהוא מקיים - למחיתם, ונמצא שהוא נותן חיות לחיצונים והוא כמו זורע אל הקוצים. וזהו שמזהיר "ולא יזבחו עוד את זבחיהם", באופן אשר יגיעו "לשעירים", הסטרא אחרא. "אשר הם זנים אחריהם", הם מצפים שישראל יעשו מצוות בעודם

לז, יא) ואביו שמר את הדבר, היינו שתשמרו ותצפו ליום שכולו שבת. כי "אין בנין בית המקדש דוחה שבת", הבנין מצד ישראל אינו דוחה את הגאולה הקרובה, כי השי"ת בעצמו יבנה ויכנס את נדחי ישראל.

תפארת בניס

הרהורי עבירה יסרנה מיד ממוחו

אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם (יט, ד)

וברש"י: אם אתה פונה אחריהם, סופך לעשותן אלהות. ויש לפרש, דהנה כשהיצר בא להחטיא את האדם, ומכניס בו הרהור ורצון לעבור על מצוות ד', אז צריך האדם לזיזהר שלא ישעה מחשבה זו במוחו אפילו רגע אחד, רק יסרנה ממוחו מיד. כי אם ח"ו יסתפק בלבו וישקול בדעתו אם יעשה כזה או לא, אז לבסוף ינטוע היצר ענפי רעה, ויהיה קשה מאוד לגרשו. וזהו שאמר הכתוב "אל תפנו אל האלילים" אפילו רק לכמה רגעים, כדי ש"ואלהי מסכה לא תעשו לכם". כי "אם אתה פונה אחריהם, סופך לעשותן אלהות".

תפארת בניס

חיזוק לעני על ידי אמונת ד'

לעני ולגר תעזב אני ד' אלקיכם (יט, י)

מצינו עזיבה מלשון סיוע וחיזוק, כמו שנאמר (שמות כג, ה) עזב תעזב עמו. וקאמר "לעני ולגר תעזב", היינו תעזור, בזה גופא שידעו שאני ד' אלקיכם - המקים מעפר דל מאשפות ירום אביון (שמואל א ב, ח).

כ"ק ארמו"ר שליט"א

קדושת ישראל נעלה מקדושת מלאכים

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אלהם קדשים תהיו גו' (ט, ב)

במדרש (בראשית רבה פ"ב ב) יכול כמוני, תלמוד לומר "כי קדוש אני ד' אלקיכם" - קדושתו למעלה מקדושתכם. כלומר, רק קדושתו, קדושת ד' ברוך הוא, הוא למעלה מקדושת ישראל, אבל לא קדושת מלאכים, כי אדרבה, קדושת ישראל נעלה מקדושת מלאכים. ובמה גדול קדושתם, על זה אמר "אל כל עדת בני ישראל", שהוא ראשי-תיבות כללית אצילות בריאה יצירה עשיה, שישאל בהיותם קדושים יכולים להעלות שפע ואור לכל הד' עולמות.

יודעי כינה

השי"ת בעצמו יבנה את בית המקדש

ואת שבתתי תשמרו (יט, ג)

וברש"י: אף-על-פי שאני מזהירכם על המקדש, את שבתותי תשמורו, שאין בנין בית המקדש דוחה שבת. ויש לפרש, דהנה בית המקדש שלעתיד לא יהיה בנין אבנים ועצים, רק נבנה מתורה ומצות ומעשים טובים. וזה גורם אריכות הגלות, כי רצונו יתברך שיהיה לכל אחד מישאל חלק בבנין כפי חלקו ומעלת נשמתו. אבל כשרשעים אינם שמים על לבם לשוב, אל יתייאש מן הגאולה. כי לזה הבטיחנו (רות ג, יג) אם יגאלך - טוב, ואם לא אנכי אגאל, היינו שיבנה הבית בכבודו ובעצמו, גם שלא על ידי מעשינו. וזהו שאמר "אף-על-פי שאני מזהירכם על המקדש", שתבנו אותה אתם על-ידי תורה ותפלה, אמנם אל תתיאשו אם תראו שאין הרשעים בונים חלקם במקדש. רק "את שבתותי - תשמורו", מלשון (בראשית

◇◇◇◇◇ גם במתרצה לעונש הוא בלאו ◇◇◇◇◇

ואהבת לרעך כמוך אני ד' (יט, יח)

פירושו, "ואהבת לרעך כמוך", שהרי גם "אני ד'" אוהב את שניכם באותה אהבה, שהרי כולכם בניי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ התחברות ישראל גורם שלימות שמו ית' ◇◇◇◇◇

ואהבת לרעך כמוך אני ד' (יט, יח)

כשישראל נפרדים ומחולקים זה מזה ח"ו, בזה גורמים פירוד גם למעלה בשם הוי"ה ברוך הוא. וזה היה כחו של עמלק, שעל-ידי שגרם פירודים בין ישראל - כדרשת חז"ל על-הכתוב (שמות ז, א) ויחנו ברפידים - גרם ש"אין השם שלם עד שימחה שמו" (פסיקתא דרב כהנא ג). וזה לעומת זה, על-ידי "ואהבת לרעך כמוך", גורמים "אני הוי"ה" - שם שלם וכסא שלם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ אהבת ד' לישראל כאהבת ישראל ◇◇◇◇◇

ואהבת לרעך כמוך אני ד' (יט, יח)

איתא במדרש (שמו"ר כז א) "רעך" זה הקב"ה כמה דאת אמר (תהלים קכב, ה) למען אחי ורעי. ויש לפרש שכפי מדת אהבת ישראל שיש ליהודי, כך הקב"ה אוהב אותו. וזה למען אחי ורעי - זה הקב"ה. וזה ואהבת לרעך כמוך, אני ד', פירוש אני ד' אוהב אותך כפי המדה שאתה אוהב את רעך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ כ'י יעמוד לימין אביון' ◇◇◇◇◇

לעני ולגר תעזב אותם אני ד' אלקיכם (יט, יח)

יש לפרש על-פי מה שאמרו במדרש (ויק"ר פל"ד, ט) העני הזה עומד על פתח והקב"ה עומד על ימינו, דכתיב (תהלים קט, לא) כי יעמוד לימין אביון, אם נתת לו דע מי שעומד על ימינו ונותן לך שרכך. וזהו שאמר "לעני ולגר תעזב אותם - אני ד' אלקיכם" העומד לימין אביון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ איסור רכילות - גם כשמרמז בחכמה ◇◇◇◇◇

לא תלך רכיל בעמיק (יט, טז)

"בעמיק" מלא יו"ד. יש לפרש, דהנה ידוע שאות י' רומזת לחכמה, ובא הפסוק להזהיר דאפילו כשאינו אומר הרכילות בפירוש, רק מרמזת בחכמה, תדעו ש"אני ד'", היודע נסתרות, ואני יודע כוונתך הלא טובה.

אנרא דכלה

◇◇◇◇◇ שלא לילך ולהתרגל בעבירה ◇◇◇◇◇

לא תלך רכיל בעמיק (יט, טז)

המספר רכילות, אף אם עכשיו נראה בעיניו קטנה, סופו להיות הולך ומתרגל בה יותר ויותר. ועל-זה נאמר "לא תלך רכיל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א

רק מפני סבא פשוט, אבל מי שהוא מסית ומדיח בשקריו בפרט בעניני הדת והאמונה, לא שייך לנהוג בו כבוד מפאת זקנותו, כי אדרבא על-ידי-כך ישמעו לדבריו ויכשילו רבים. על-כן הראשי-תיבות של מפני שיבה תקום הוא גם מדבר שקר תרחק, וגם מוצא שפתיך תשמור. שרק לזקן כזה שאינו מכזב בדבריו יש לכבדו מפאת זקנותו.

חיים ושלוש

שלא ליהנות מעצם הפרישות

והתקדשתם והייתם קדשים (ב, ז)

קדושה ענינה פרישות (עיין רמב"ן ריש פרשת קדושים). ולזה אמר "והתקדשתם", שתהיו פרושין שלא ליהנות מעולם הזה. וגם מזה גופא שאתם פרושין לא תהנו, ותפרשון גם מהנאה זו, אלא תהיה קדושתכם כולה לשם שמים.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

לא להמתין עד ימי הזקנה

מפני שיבה תקום (יט, לב)

איתא בזוהר (ח"ג רכז, ב) "מפני שיבה היינו קודם ימי שיבה "תקום" לשוב בתשובה. ובה יובן המדרש (מובא בספרים) שבשעה שעלה משה למרום שמע שהקב"ה אומר מפני שיבה תקום, אמר משה מאי מפני שיבה תקום, אמר ליה קום בתולת ישראל. י"ל, כי הקמת בתולת ישראל היינו הגאולה שלימה. והנה קיי"ל (סנהדרין צז, ב) כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה. זהו ששאל משה "מאי מפני שיבה תקום" איזה רמז ופנימיות יש בו. "אמר ליה קום בתולת ישראל", שעל-ידי שנעשה תשובה מקודם, ולא נתרשל להמתין עד ימי הזקנה, נזכה במהרה לקום בתולת ישראל.

חיים ושלוש

כיבוד זקן רק כשאינו מכזב בדבריו

מפני שיבה תקום (יט, לב)

אמרו חז"ל (קידושין לב, ב) דר' יוחנן הוי קאים גם מפני סבא ארמאה. אמנם זהו

ירמדנו רבינו

מעלת העמלות

תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מפתחת זמן הקיץ בישיבה - תשנ"ז

אמרו חז"ל (ויק"ר פכ"ח ו): לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען. וצריך ביאור, למה קס"ד שיהא מצות העומר קלה בעינינו יותר משאר מצוות עשה שבתורה. ומאידך, במה גדלה כחה וזכותה של מצוה זו על כל המצוות, עד שאמרו שדוקא בגללה זכה אברהם לירש ארץ ישראל.

ונראה דמה שקס"ד שמצות העומר היא קלה, הוא לפי אמרם ז"ל (שם פכ"ח ג) "אמר הקב"ה למשה, לך אמור להם לישראל, כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל אחד ואחד מכם כו', ועכשיו שאתם נותנים לי את העומר אין לי אלא עומר אחד מכולכם, ולא עוד אלא שאינו של חטים אלא של שעורים כו'".

ברם, מאידך גיסא, מבואר במדרש (שם ב) "בא וראה כמה היו ישראל מצטערין על מצות העומר, דתנינן תמן קצרוהו ונתנוהו בקופה, והביאוהו לעזרה, והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי כו', נתנו באבוב, ואבוב היה מנוקב כדי שתהא האור שולט בו, ושטחיהו בעזרה והרוח מנשבת בו, הביאוהו לרחיים של גרוסות, כל כך למה כדי להוציא ממנו עשרון שהיה מנופה בי"ג נפה". הרי מבואר,

שמצד עצם ההבאה אכן לא הביאו אלא עומר אחד מכל ישראל, ולא מן החיטין אלא מן שעורים, מכל מקום מעלתה היא בזה שהיו מצטערין בו הרבה עד שהיה מנופה ב"ג נפה. ואם כן, אף שהוא מעט בכמות, מכל מקום גדולה היא באיכות מחמת רוב העמלות והטירחה שהצטערו ישראל עליה.

ועל פי זה יש להבין ענין מצות ספירת העומר, שדייקא לאחר הקרבת העומר מתחילין לספור חמשים יום עד זמן קבלת התורה, דהנה עיקר מעלת התורה היא דוקא "לעמלים בתורה", כמ"ש (איוב ה, ז) "כי אדם לעמל יולד", ודרשו הז"ל (סנהדרין צט, ב) "לעמל תורה נברא". ורק העמלים בתורה משיגים טעמה של תורה ומצוות שהיא "מתוקים מדבש ונופת צופים" (תהלים יט, יא), ו"כל הפציף לא ישוו בה" (משלי ג, טו), ורק הם מרגישים תשוקה וכסופה אליה. וזוהי שורש מצות ספירת העומר, כמו שכתב החינוך (מצוה רעג) "שנצטוינו למנות, להראות בנפשינו החפץ הגדול אל יום הנכבד הנכסף ללבנו, וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא". ולכן, דוקא לאחר קיום מצות העומר מתוך עמילות וטירחה גדולה, מתעורר הרצון והחשק לקבלת התורה, ואז מתחילין למנות מתי יבא העת הנכסף של קבלת התורה. ודוקא כך יכולים לגשת לקבלת התורה. וזהו שמזכירים כל יום, כמה ימים הוא "לעומר", להדגיש שורש המצוה שהיא העמלות.

ובזה יתבאר למה דייקא בזכותה ירש אברהם את הארץ. שהרי אמרו (בר פ"ט ח) בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור, ראה אותן אוכלים ושותים ופוחזים, אמר הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת, וכיון שהגיע לסולמה של צור ראה אותן עסוקין בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור, אמר הלואי יהא חלקי בארץ הזאת, אמר לו הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת. הרי שזו מעלותה של ארץ ישראל שמגדלת "עמלות", ולכן דוקא בזכות העומר שהיא שורש העמלות, זכה לארץ ישראל.

אמנם לכאורה יקשה בזה, הלא כתב כ"ק אא"ז בעל בני יששכר ז"ע באגרא דכלה (פ' שופטים) דאף על פי שהשם יתברך נתן לישראל את כל טוב ארצות הגוים, ולכאורה היה מקום לחשוש כי כח הפועל בנפעל, וכאשר יהנו ישראל מארצם יקנו בנפשם מן המדות הרעות של הגוים, אבל באמת לא כן הוא, כי לא נחשב שישראל יירשו את הארץ מן הגוים, אלא שניתנה לישראל מאת השם יתברך, והשם יתברך הוא הבעלים של הרכוש, עיין שם. ואם כן, מאי איכפת לן אי הגוים "אוכלים ושותים ופוחזים", הלא ממילא לא נחשב שישראל יירשו את הארץ מן הגוים להיות כח הפועל בנפעל.

ובעל כרחק צריכין לומר, דשאני מדת העצלות משאר מדות רעות, שאם הוא ארץ שיושביה מופקרים בעצלות ופחזות ואינם נושאים עול להיות עמלים, היה זה פוגם ח"ו - אף לאחר שיירשוהו ישראל. וזה מוסר גדול עד כמה גרעה מדת העצלות, שאם נשרשין במדה מגונה זו קשה מאד להינתק ממנו, ולכן צריכין להשמר ממנו עד קצה האחרון, להיות נושא בעול מתוך עמילות בתורה ועבודת השם יתברך.

לבנת הספיר

תענו את נפשותיכם (טז, כט)

סיפר רבינו בעל דרכי תשובה זי"ע:

בישוב הסמוך לאפטא, היה דר תלמיד חכם מופלג אחד, עתיר נכסין ונשוא פנים, ובניו נשואי נשים מחשובי העיר. לעת זקנתו הרהר בלבו: הנה ברכני ד' בכל, וגם אני לומד וגותן צדקה ומתנהג בדרך הישר, ומה עוד יש לי לעשות בעולם. התיישב בדעתו, שצריך עוד לתעניתים כדי להשיג שלימות. וכן עשה, שהתחיל להתענות בכל שבוע יום אחד. אבל לא נח דעתו בזה, והמשיך להתענות שני ימים בשבוע. אבל גם זה לא הניח דעתו. עד שהתענה כל יום ויום - משבת לשבת. פעם, לאחר כמה שנים, בערב שבת קודש קודם סעודה המפסקת לו לתענית השבוע, אמר פתאום לאשתו:

- מאסתי בדת יהודית! זה זמן כבר שחשבתי על זה, וכעת בא הזמן להפיק זממי, ואלך אל הכומר להמיר דתי...

אשתו לא האמינה למשמע אזניה, והתחיל לדבר על לבו:

- הלא עובד ד' אתה כל ימך, למה תדבר דברים תמוהים וזרים אלו. בודאי רוח רעה מבעיתך, ד' יעזור ויעבירנו מעליך וירווח לך. ועתה קום אכול סעודה המפסקת כמנהגך.

דבריה עשתה רושם, ועשה כרצונה. גם בשבוע הבא התענה כל השבוע, וכשהגיע שוב קודם סעודת המפסקת, התחיל לדבר כדבריו הראשונים, שרוצה להמיר דתו. ותבהל אשתו מאוד, ותבך:

- בעלי יקירי, הלא זרע אברהם יצחק ויעקב אנחנו, מאמינים בני מאמינים, מדוע תתעקש בשטותים אלו.

אבל הוא הוסיף לדבר על ד' ועל משיחו, ושאינו רוצה להישאר יהודי ר"ל. בראות אשתו שהדבר חמור, נפלה לפניו בבכיה גדולה, שירחם עליהם ויקבל דבריה... סוף סוף פעלה אצלו, וחזר לדרכו בתעניתים. כשסיפרה אשתו לבניה מה שקרה, לא האמינו לה, כי במשך השבוע לא הכירו בו שום דבר, אדרבה הוא למד והתפלל כמקדם. אבל הבטיחו לה שיהיו מוכנים לשבוע הבאה פן תצטרך לעזר.

ואכן, בשבוע השלישי לעת מנחת ערב בא לביתו, לא אכל כלום ולא דיבר מאומה, לקח מקלו בידו והתחיל לרוץ לבית הכומר. כשהבחינו בניו בכך, רדפו אחריו והשיגהו סמוך לבית הכומר. התאבקו עמו, וגברו עליו והחזירוהו לביתו. הוא המשיך לצעוק דברי כפירה, ובכל כוחו ניסה לרוץ מביתו, אבל בניו אסרוהו בעבותות לשמרו. תיכף בצאת השבת, כשרק נראו ג' כוכבים, נסעו לאפטא, להגה"ק בעל אוהב ישראל זי"ע, ושפכו לפניו את לבם המר. ענה להם הרבי:

- תסעו חזרה לביתכם אל אביכם, והכל על מקומו יבוא בשלום. אך בזאת תזהרו, שאביכם צריך עוד להתענות תענית אחד עד למחר בלילה, ואף אם יבקש מכם שיתנו לו דבר מה לאכול, חלילה מלשמוע דבריו. אף אם תראו בו סימני גסיסה, אל תתנו לו אף כף מים. רק בערב תוכלו להחיות את נפשו. ואם תקבלו דבריי, יוגמר הכל בכי טוב.

הבנים מהרו לביתם, ומצאו את אביהם עוד אסור בהעבותות, ומדבר דברי הכפירה. כשהבחינו בהם אביהם צעק שרעב הוא מאוד ושיתנו לו לאכול, אבל לא שמעו לו. והיה למחרת ויאפס כוחו, ולא נשאר בו כוח לצעוק, עד שאחר-הצהריים כבר ראו בו סימני גסיסה, אבל פקודת הצדיק שמרו, ולא נתנו לו מאומה. רק בעת שנטה צללי ערב, פתחו פיו במלקחיים ושפכו בו דבר מה, ובקושי גדול החזירו בו נשמתו. כשהתעורר, זכר את מה שעבר עליו והתבייש מאוד, והתחיל לבכות למה עשה לו ד' ככה. ומרוב עגמת-נפש ומחלישות התענית, נפל למשכב וחלה למשך כמה שבועות.

כשחזר לאיתנו, נסע להגה"ק מאפטא זי"ע, ויפול על פניו ויבך, וביקש מרבו שיסביר לו הענין. ענו לו רבו והסביר לו:

- "הנה במאכל יש שני כוחות, גשמי ורוחני. מחלק הגשמי יש חיות להגוף, ומהרוחני בא חיות להנשמה. כשהאדם מתענה, נפסק החיות הן מהנשמה והן מהגוף. אבל מי שתעניתו הוא לשם שמים, נמשך מזה חיות להנשמה. אבל לגוף אין שום חיות. ורק אם יש לאדם גוף כמו הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, יכול גם הגוף לחיות מהתענית. ברם, מי שמתענה לשם פניה, יש מתענית זה חיות להגוף, אבל כלה החיות מהנשמה. וכך היה אצלך, התעניתים שלך לא היה לשם שמים,

רק להתייחר, ולנשמתך לא היה שום חיות - ומתה. ולא היה חסר כי אם מעט המים של הכומר.

"כשבאו בניך אצלי, פקדתי עליהם שלא יתנו לך לאכול כל היום, ואני כוונתי כוונת התענית ביום זה, ובכוח זה העליתי כל התעניות שלך. ומשום-זה נחלשת כל-כך מתענית של יום אחד, כי ביום זה נכללו כל התעניות שלך מעודך. ומעתה אל תעשה כזאת לעולם..."

ואת שבתתי תשמרו (יט, א)

סיפר הרה"ח ר' יוסף בנימין ווילליגער ז"ל:

שמעתי מחותני הרה"ח ר' אליעזר פאשקעס ז"ל, ומדודי הרה"ח ר' יצחק אהרן פערלשטיין ז"ל, שפעם, בזמן הקיץ, נסעו לצורך מסחר לעיר פראג, וכיון שבאותו שעה שהה רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע במאריענבאד - לא הרחק מפראג, החליטו לשבות שם שבת קודש בצילא דמהימנותא. הם הגיעו ביום ה', ותיכף נתנו פעמיהם לקבל ברכת שלום מרבינו זי"ע. מה מאוד נשתוממו בראותם שרבינו זי"ע בירכם בשפה רפה, ולא התעניין מאומה במעשיהם ושלומם, אף שהיו אנשים מקורבים מאוד לרבינו זי"ע, ולא ידעו מה זה ועל מה זה.

לשבת קודש נכנסו בלבות נשברות, כי כל העת לא הפנה רבינו זי"ע פניו להם כלל. ברם, לאחר תפלת ערבית לביל שבת קודש, האיר רבינו זי"ע עליהם פניו הקדושים, ובחיבה יתירה אמר להם:

- **שלום עליכם אליעזר היקר ויצחק אהרן היקר! תמחולי לי על אשר לא קיבלתי פניכם כראוי עד עכשיו. בשעה שראיתי פניכם ביום ה', כאן במאריענבאד, נתעורר אצלי שמחה עצומה. והרגשת חדוה זו רציתי לשמור על שבת קודש...**

לא תשא פני דל (יט, טו)

ופירש"י: שלא תאמר עני הוא זה... אזכנו בדין.

סיפר הרה"ח ר' אהרן הכהן ראטהמאן ז"ל:

פעם אחת, לאחר שסיים רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע תפלת שחרית, ביקש מממששיו שיגישו על השולחן 'תיקון'. הדבר עורר תמיה כי לא היה יומא דפגרא ולא יום הילולא מסוים. ברם, כמובן עשו כרצון רבם, והעמידו על השולחן ממה שיכלו להשיג. כשישב רבינו זי"ע לברך לחיים, אמר:

"בלילה - לפנות בוקר, ראיתי בחלומי איך שר' דוד שוחט [ה"ה ר' דוד כהנא ז"ל, מחבר ספר תולדות רבינו] נכנס לפני עם ריאה וקנה של בהמה בידו, ובפיו שאלה אם נשחטה כראוי ברוב סימנים. כשלקחתי האיברים בידי, התחיל הבהמה לדבר אלי, וביקשה ממני בתחנונים שאתירה. עיינתי בו, וראיתי שכמעט אין שאלה, ופשוט וברור שנשחטה רוב הסימנים - ברובא דמינכרא, והבהמה כשירה.

"לאחר כמה שעות, כשכבר ישבתי בחדרי קודם התפלה, בערך בשעה 9-01, נפתח הדלת, ונכנס ר' דוד שוחט עם ריאה וקנה, ושאלתו אם נשחטה כראוי ברוב סימנים. גדהמתי, וחשבתי שבודאי יהיה כשר כמו בחלום. ברם, לא ראי זה כראי זה. השאלה היתה מסובך מאוד, וקרוב לודאי שטרופה הוא. פתאום התחיל לצלצל באזני תחנונה של הבהמה שאכשירנה, ובלבי עלה מחשבה שאולי צריך אני לעיין עוד הפעם, ולמצוא צד להקל ולהתיר. אבל נזכרתי בהאזרה שנאמר בפרשתן (קדושים יט, טו) לדיין "לא תשא פני דל" ופירש"י: שלא תאמר עני הוא זה... אזכנו בדין. ברם לאידך, הפסוק מזהיר תיכף לאחר-כך "ולא תהדר פני גדול", ואסורין לדחוף את העני, ואעיין עוד הפעם. ככה התרוצצו מחשבותי רצוא ושוב. ובפרט שבודאי לא לחנם ראיתי מה שראיתי בחלומי, ושמעתי מה ששמעתי. ולא ידעתי להשית עצה בנפשי...

"אולם, החלטתי שכל החלום לא היתה כי אם לנסותי איך אקיים (המשך הכתוב שם) "בצדק תשפוט עמיתך", כי ראיתי שאין מקום מצד ההלכה להכשירה. ואם הגלגול נשמה שהיתה טמונה בבהמה צריכה תיקון לנפשה, אז אעמיד לאחר תפלה 'תיקון', ונאמר לחיים, ותבוא על תיקונה..."

הרבה ומנהג

נסיעה בימי הספירה

יש שכתבו להחמיר שלא לנסוע בימי הספירה, כי הם ימי התגברות הדינים. אבל רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע כותב (שו"ת מנחת אלעזר ח"ד סימן מד) שאין להחמיר בזה כלל. ואף שאכן הם ימי דין אינו ענין כלל שלא ליסע, דאין ענינים של ספירת העומר תלויים זה בזה, וכמו שלדעת האר"י ז"ל אין להתגלה בל"ג בעומר אף-על-פי שהוא יום שמחה ואור גדול. כי הלא תראה שבאמת ימים אלו הם מוצלחים מאוד לטוב ישראל. כמו שאיתא בזוהר (חלק ב נה, א) דיש ימים בשנה שהם ימי רצון, ויש זמנים כו" ופירוש באור החמה דקאי על חדשי אדר ניסן אייר וסיון, עיין שם. הרי דאלו ג' החדשים של ימי הספירה, ניסן אייר וסיון הם היותר מובחרים לחסד ורצון. וכן כתוב להדיא בכתבי האר"י ז"ל (שער הכוונות ענין ראש השנה דרוש א בד"ה גם בזה תבין, ועיין פרי עץ חיים שער ראש השנה פרק ד) כי אלו הג' חדשים המה בחסד ורחמים גדולים. וביותר איתא במגלה עמוקות (ואתחנן אופן קז) דהחמישים ימים בין פסח לעצרת הם מהימים עיקר הצלחת ישראל. הרי להדיא דאף דמחד גיסא המה ימי דין, מכל-מקום נחשבים כהימים היותר טובים ומוצלחים לישראל.

ואדרבה, לאסור נסיעה בימי הספירה הוא נגד דעת התורה שציוותה לעלות לרגל בחג המצות ובחג השבועות, ופנית בבוקר והלכת לאהליך (דברים טו, ז), והרי כל ההליכה היא בין פסח לעצרת, הלךך ושוב לירושלים. ואין לומר דאחרי מיתת תלמידי רבי עקיבא יש להחמיר, דהא בעצם הימים המה ימי דין, כמו שכתב רבינו ירוחם שעל כן העומר בא מן השעורים - מלשון סערו ד', ובשבלי לקט כתב (חלק ב סימן רלה בשם אחי ר' בנימין) בדברי המשנה שלדעת רבי יוחנן בן נורי משפט רשעים בגיהנם הוא מפסח ועד

שבועות. הרי שהדבר נפתח עוד בתנאים הראשונים, כי אז ימי הדין ומשפט הגיהנם. ואדרבה, משום שהם ימי הדין חלה מדת הדין ומתו תלמידי רבי עקיבא.

ואין לחלק בין נסיעה לצורך מצוה, כגון לעלות לרגל, לשאר נסיעות, דהא לדעת רמ"א (אורח חיים סימן רמח סעיף ד) גם נסיעה לסחורה או לראות פני חברו הכל חשוב דבר מצוה ומותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת, אם כי מדינא דגמרא אין מפליגין אלא לדבר מצוה. וכתב המגן אברהם (שם סקי"ט) דאפילו יש לו מזונות והולך לסחורה חשוב גם-כן דבר מצוה. וכן כל הליכה של ישראל הוא "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו), כמבואר בטור ושלחן ערוך (סימן רלא).

ינחם אל מחוז חפצם

כשנסע רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע עם סיעת מרעיו ממונקאטש בדרכו לארץ ישראל, עלו ביום ד' באייר, יום י"ט לימי הספירה, על הספינה (הנקראת "ווייענא") שהיה אמור להובילם לעיר אלכסנדריא של מצרים. אחרי כמה ימים, ביום ו' אייר, התחיל הספינה להתנענע קצת מגלי ים החזקים, ורבינו יצא אז על מעקת הספינה, לקדש הלבנה. למחרת היום, נעשו נסים גדולים, כי אניה אחרת (בשם "אריענט") פגעה ובאה ברחבה של אניית רבינו זי"ע סמוך ונראה לה ממשף כמו איזה אמות קרובה, והיה כפתע בין המות. רק ברגע האחרונה, עיקמו מעט מלחי הספינה הדרך בחפזון, ועברו שניהם על דרכם. קרבניטי הספינה הגידו אז, כי נס כזה כמעט לא שכיח.

בכל אותו הזמן היה רבינו זי"ע מעוטר בשני זוגות תפילין (דרש"י ודר"ת) עסוק בקריאת שמע ובלמודיו שהאריך אז. ורק אחר כך נודע לו אשר נעשה, והודה לד' חסדו, ושתה משקה עם המסובין ובברכת לחיים זכר לנס.

ואמר אז רבינו זי"ע דבר פלא, כי נזכר אודות קידוש הלבנה ביום הקודם, שלא היה אז עוד ז' שלימים מיום המולד (עיין נימוקי אורח חיים סימן תכו), ולא הרגיש שום אחד להזכירו ולעוררו על זה בשעת קידוש הלבנה שלא הגיע זמנה בשלימות. אלא אמר רבינו זי"ע, הכל בידי שמים, שנסתבב לטובה מהמסבב כל הסיבות, שלא נפל בדעתם למונעם מברכת קידוש הלבנה, בכדי שתגן הזכות מצותה בשעת הסכנה, להנצל ממצוקה במצולות הים... (עיין מסעות ירושלים מאמר הנותן בימים דרך אות ז).

דעה חכמה לנפשך

קדשים תהיו כי קדוש אני

וידבר ד' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני ד' אלקיכם. ברמב"ן פירש, ש"קדשים תהיו" הוא ציווי לאדם להיות פרוש ונבדל מכל עניני עולם הזה, אפילו בדברים של היתר, עיי"ש. אמנם הפסוק הקדים לומר "דבר אל כל עדת בני ישראל", ופי' רש"י "מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל". ופירשו בספרים הקדושים (עיי' במאור ושמש ובתורת משה להחתם סופר ריש פרשת קדשים) שבא בזה להורות לאדם, שאי אפשר לו להיות פרוש ומובדל מתאוות ועניני עולם-הזה, אלא אם כן הוא מחובר ונכלל בתוך עדת בני ישראל, אבל הפורש מן העולם ומתבודד לעצמו מתוך הכלל, אינו יכול לבא לקדושה כלל.

שני הפכים בנושא אחד

בהשקפה ראשונה, תובעים כאן מן האדם שני דברים הפכים. מצד אחד צריך הוא להיות פרוש ונבדל מכל עניני עולם הזה, ומצד שני, לא להיות מתבודד לעצמו אלא מעורב עם הבריות. ולכאורה דברים אלו סותרים זה את זה. אם נתבע מן האדם שיפריש ויבדל מעניני עולם הזה, שלא יתעסק בעסקם ולא ידבר דיבורם, הרי שבמלים אחרים מצוים אותו שלא יתחבר בחברותם, אלא ינתק עצמו מכולם. ומאידך,

אם ירצה להשתתף עם הציבור ולהיות מעורב בתוך כל עדת בני ישראל, בודאי שדעותיהם ומעשיהם יחדרו לתוך דעותיו ומעשיו. התחברות לעם יפריע לו מפרישתו והבדלתו מעניני עולם-הזה. והאם ניתנה תורה למלאכי השרת?

על זה המשיך הכתוב לומר, "כי קדוש אני ד' אלוקים". קדושתכם אינה קדושה עצמית. השי"ת הוא אשר מקדש את עמו ישראל בקדושה עליונה. מצד הגבלת טבע האדם, אכן אי אפשר לו לקיים שני הדברים בבת אחת. אבל קדושת האדם והתעלותו מעניני עולם הזה אינה קדושה עצמית, אלא המשכה מקדושה עליונה, קדושת השי"ת. אצל השי"ת אנו מוצאים שני ענינים אלו. מצד אחד, הוא החיות והמציאות של כל העולמות כולם, ועם כל זה הוא מופרש ומובדל ומרומם מכל העולמות כולן. ולפיכך, גם בקדושת ישראל, אין סתירה בין שני הדברים.

ממלא כל עלמין

חז"ל דימו בין הקב"ה הממלא את כל העולם לנשמה המלאה את כל הגוף (עייני ברכות י, א, ויקרא רבה פרשה ד ח). ברם, אף על הדמיון - הבדל גדול יש ביניהם. הנשמה בגוף, מחייה את הגוף, וגם נתפסת בתוכו. הנשמה מתפעלת ומתרשמת ממיקרי הגוף. כגון, כשגלגוף קר או חם, כשהוא רעב או שבע, גם הנפש מושפעת מזה. והיינו משום שהקשר שבין הנשמה והגוף אינו רק מצד אחד, אלא משני הצדדים: הנשמה מחייה את הגוף והגוף חוזר ופועל על הנשמה.

לא כן בהקב"ה הממלא את העולם. אין הוא מקבל שום שינוי משינויי העולם-הזה, לא מקיץ לחורף ולא מיום ללילה. מקרא מלא דיבר הכתוב (תהלים קל"ג, יב) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה. אף-על-פי שהקב"ה ממלא כל העולמות, אין הוא נתפס בתוכו כלל, אלא מרומם ומנושא למעלה הימנה. יחס ההשפעה בין הקב"ה לעולמות הוא רק מצד אחד: הוא משפיע חיות וקיום העולמות, אבל אינו מושפע ממנה כלל. אכן, קיומה של כל המציאות, בכל פרט ובכל רגע, תלוי בהשפעתו של הקב"ה הפועל בתוכה, אבל באותה מידה הוא נשאר מרומם ונעלה הימנה לאין קץ. וזהו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ה, א) הקב"ה יושב ברומו של עולם, ומחלק מזונות לכל בריה. כלומר, בד בבד היותו מחלק מזונות לכל בריה, הרי הוא יושב רום ונעלה הימנו.

"כי קדוש אני"

ולבן, כמו שאצל השי"ת ישנם שני עניני הקדושה, שמצד אחד הוא קיום וחיות כל הבריאה כולה, ומאידך גיסא הוא מופרש ומרומם מן הבריאה, כמו-כן בישראל המצויים להיות קדושים, הציווו הוא להתקדש בקדושתו - ב"קדושה שלמעלה

מקדושתכם", ולכן אין סתירה בין שני הדברים, ואדרבה אחת משלימה את חברתה. התביעה מישראל להתחבר באחדות עם כללות ישראל, אין פירושה שגם הוא יושפע מהם ומדעותיהם. מבקשים ממנו שימשיך קדושת ד' עליו - "בתוך עדת בני ישראל" תהיו קדושים ופרושים, באותו אופן ובחינה ש"קדוש אני ד' אלקיכם".

על-פי: קטע מתורה ליל ש"ק פרשת קדושים תשנ"ז

מירין שפירין

ואיש איש מבני ישראל גו' אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר

דשחיטה אינה מצוה חיובית רק הכשר אכילה, עכ"פ התורה התירתו לכל ואף מברכין על השחיטה בלשון "אשר קדשנו במצותיו וצונו", ואם-כן איך ומה יש למלאך לקטרג על-זה.

בספר דברי תורה (מהדורא ב אות קג) מבאר רבינו ז"ע ענין זה. דהנה כוונת התורה במה שהתיר לאדם לזבוח בהמה ועוף ולאוכלו, הוא שיעלה האדם את ה'חי' למדריגת 'מדבר', כי כל מאכל שאדם אוכל נהפך להיות דם מדמו ובשר מברשו. ובשלמא כשאדם-כשר אוכלה בכוונה ראויה, הרי הוא מעלה בשר של בהמה לדרגתו, שבכח מאכל זה הוא עוסק בתורה ומקיים מצוותיו ית"ש. מה- שאין-כן אם אדם רשע אוכלו לתאות נפשו, הרי אינו מעלהו כלל. ואם-כן בחנם הוא שופך דמה, ושפיר יש קטרוג

בטעם המצוה של כיסוי הדם, כתב בספר החסידים (סימן שעב) כדי שלא יבוא המקטרג לקטרג "איך דם זה שלא חטא נשפך על-ידי חוטא אשר חטאו כשני וכתולע כו", ולכן צריך לכסותו שלא יראה. וצריך-ביאור, דאם חיישינן מפני המקטריגים, למה ניתנה מצוות כיסוי הדם רק ב"חיה או עוף", ולא נצטוונו לכסות גם דם של בהמות הנשפך. (ועיין בספר החינוך (מצוה קפז) שהקשה כן לטעמו בקודש).

וגם עצם הטעם שכתוב בספר החסידים צריכין להבין. איך יוכל המלאך לקטרג ולומר "איך דם זה שלא חטא נשפך על-ידי חוטא", והלא מצוה מן התורה הוא "וזבחת גו' כאשר צויתך" (דברים יב, כא), ואיך שייך לערער על מצות הקב"ה שצוה לשחוט בהמה חיה ועוף. וגם אם נאמר

רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע בשם צדיק אחד זי"ע שאמר, שאף שיש מחמירים שלא לאכול בשר בהמה מחמת שאלות הסירכות וחשש מפגימת הסכין, ואוכלים רק בשר עוף, מכל-מקום הוא - אותו צדיק - אוכל דוקא בשר בהמה, כיון דזכותא דרבים האוכלים ממנה עדיף. מה-שאיין-כן עוף, נשחט לפעמים רק בשביל איש אחד].

אולם עדיין תקשי לפי-זה, למה נצטוונו במצות כיסוי הדם גם ב'חיה', הלא גם חיה אין כמעט במציאות שיאכלה אדם אחד לבדו, ובודאי שגם ממנה יאכל אדם-כשר ויעשה כרצון בורא. ומאי-שנא חיה מבהמה.

בגלל כן מסיק רבינו זי"ע "בעל-כרחך אולי טעם אחר יש בזה... וד' יאיר עיננו, בכל עניננו, במהרה בימינו".

עליו. והוא מה שאמרו חז"ל (פסחים מט, ב) עם הארץ אסור לאכול בשר, שנאמר (ויקרא יא, מו) זאת תורת הבהמה והעוף, כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף. והיינו, דמכיון שאינו לומד תורה הרי שאינו מעלה בשר החי שאוכלו, וממילא אסור לאוכלו.

אמנם, כל זה בעוף, דבדרך כלל ראוי הוא לאכילת אדם אחד, וכל אדם צריך לחשוש דלמא הוא אינש דלא מעלי, על-כן יש לחוש לקטרוג וצריך לכסות דמו. מה-שאיין-כן בהמה, דיש רבים האוכלים ממנה, לא ימלט שלא יאכל ממנה בן תורה אחד, אשר בכח אכילה ההוא ילמוד ויתפלל להש"ת, ועל-ידי-זה יעלהו כראוי ברצון הבורא ית"ש. על-כן אין צריך לכסות דמו. [ועל-דרך-זה כותב

~ ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם קדושים יט, כח ~

כשהספיד הגאון בעל נודע ביהודה את הגאון בעל פני יהושע אמר: אף שרבינו הגדול בעל פני יהושע ציוה שלא להספידו, אין שומעין לו, כיון שהוא רבן של כל בני הגולה, והראיה, מרבי עקיבא שהיה מכה בבשרו על רבי אליעזר עד שדמו שותת לארץ - משום תורה שאין שולחני להרצות, הרי דלא-תעשה דשרט לנפש ליכא במקום שאין שולחני להרצות, ואם-כן כל-שכן דליכא בזה מצוה לקיים דברי המת (הובא בשו"ת תשובה

בגמרא סנהדרין (סח, א) מסופר, שכשמת רבי אליעזר הגדול היה רבי עקיבא תלמידו מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ, ופתח עליו בשורה ואמר (מלכים ב' יב) אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצות [כלומר, הרבה שאלות יש לי לשאול, ואין למי לשאול]. וכתבו בתוספות (שם ד"ה היה): ומשום שרט לנפש ליכא, דמשום תורה קעביד כדאמר הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצות.

עוברים בזה על לאו דשרט לנפש. ומבאר רבינו בעל דרכי תשובה ז"ע בספרו תפארת בנים (על התורה, בליקוטי אמרים שבסוף הספר) דהנה הענין שקורעין בגדים על כל מת ל"ע, הוא ענין תנחומין, להראות שרק הגוף - שהוא הלבוש - מת, אבל הנשמה עודנה בחיי-עולם-הבא, ולכן, התורה שהזהירה להאדם להאמין בהשאת הנפש לעולם-הבא שכולו קיים, הזהירה "ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם", דהיינו שלא לעשות שרט בהגוף המורה על אבידת הנפש ח"ו, כי הנפש לא מתה רק הגוף שהוא המלבוש העליון. אמנם זה דוקא באדם שאינו נצרך לצבור כל כך בעניני שמים, מה-שאינ-כן באדם גדול שנצרך מאד תורותו ועבודתו, לא סגי בקריעת הבגד, דהא גם בפנימיותו חסר לנו - בהוראה ובחכמת התורה. ולכן כשמת רבי אליעזר, שהיה חסר לרבי עקיבא בפנימיות בעניני תורה ועבודת ד', ולא היה לו למי לשאול ספיקותיו, עד שאמר הרבה מעות יש לי לרצות ואין לי שולחני לרצות, היה מכה בגופו עד שדמו שותת, כי בכגון-דא לא סגי בקריעת בגדיו העליונים, משום שדבר זה נוגע גם בפנימיות. וזהו שכתבו התוספות דליכא משום "שרט לנפש" דמשום תורה קעביד, ועל כיוצא בזה אמר הנביא (יזאל ב, יג) קרעו לבבכם ואל בגדיכם, כי הוא נוגע לנקודה שבלב.

מאהבה (ח"א סימן קעד) ובפתחי תשובה (יורה דעה סימן שמד סק"א).

רבינו בעל מנחת אלעזר ז"ע העיר (שו"ת מנחת אלעזר חלב ב סימן סג) שאין ראייה מכאן, דאין כוונת התוספות לומר שהלאו דשרט לנפש נדחה בשביל כבוד התורה, אלא כוונתם לומר דבכהאי-גוונא לא שייך מעיקרא כל הלאו דשרט לנפש, משום דאין זה עושה כחוקות הגוים שמכים בבשרם ומצטערים בגלל המת שמונח לפניהם, רק בשביל התורה קעביד, בגלל שחסרה לו השולחני לפני מי לרצות, ואשר על-כן לא שייך לאו דשרט לנפש. אבל אין מכאן ראייה למי שציוה שלא להספידו - שמותר לעבור על מצוה לקיים דברי המת, עיין שם עוד.

ובאמת, כבר בתשובה מאהבה (שם) השיג כן על הנוודע ביהודה, וכתב "שאינ ראייה מדברי התוספות כאן, דהכא לא עשה בשביל המת אלא בשביל התורה, ואין כאן בכלל לאו דשרט לנפש כו" [ועיין גם במאירי (סנהדרין שם) שכתב כן להדיא "שלא נאסר אלא על צער המת, אבל רבי עקיבא על צער התורה שאבדה עשה כן, והרי הוא כשורט על ביתו או על ספינתו". ועיין עוד מנחת חינוך מצוה תסז].

בדרכי תשובה (יורה דעה סימן קפ סק"ב) הביא רבינו ז"ע בשם ספר בית הלל ש"גם בזמן-הזה מותר לעשות כן [לשרוט ולהכות בשרון] על רבו מובהק", ואין

בענינא דיומא

חודש אייר - חודש הרפואה

רבינו הקדוש בעל בני יששכר זי"ע כותב (בני יששכר מאמרי חודש אייר מאמר א אות ג) שחודש אייר מסוגל לרפואה, והוא "נבחן ומנוסה בחכמת הרפואה" (ועיין באוהב ישראל לר"ח אייר: "וגם אומות-העולם מודים שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואה"). מוסיף על-זה רבינו הקדוש בעל דרכי תשובה זי"ע (תפארת בנים לחודש אייר) שזהו המבואר בספרים ש'אייר' ר"ת: "אני ד' רופאיך" (ועיין עוד בשער יששכר מאמר חודש אייר אות ג שעמד על-זה הלא כותבין אייר בשני יודין, עיי"ש).

(יתרו יח, טו) "כי יבא אלי העם לדרוש אלקים - להתפלל על חוליהם ולהודיעם מה שיאבד להם, כי זה יקרא דרישת אלקים, וכן יעשו עם הנביאים כו", עיין שם.

אמנם כל זה הוא רק בבחינת "ילך אצל חכם - ויבקש עליו רחמים". כלומר, שהצדיק יתפלל עליו ויעורר רחמים עליו, עד שיפעול בעדו רפואה שלימה. וכן על דרך שכתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות דעות ה"א): ומה היא תקנת חולי הנפשות, ילכו אצל

ילך אצל חכם

אמרו חז"ל (בבא בתרא קטז, א) כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. וכן נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן שלה סעיף י) יש אומרים שמי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים. ואכן בכל הדורות נהגו ככה, כמו שכתב הנמוקי יוסף (בבא בתרא ס"ט) "מנהג זה בצרפת, שכל מי שיש לו חולה בתוך ביתו מבקש לפני הרב התופס ישיבה שיברך אותו". ועל-דרך-זה כתב הרמב"ן

מוכיח הצדיק להמבקש רפואה בעניני התנהגותו בתורת ד' ועבודתו, כי הרי זהו עיקר תיקון ורפואה כיון שאמרו חז"ל (שבת נה, א) אין יסורין בלא עון, וכשהצדיק מלמדו במילין דאורייתא, אסור לקבל שכר על-זה (עיין שו"ע יור"ד סימן רמ"ו). לכן הם נותנים לו גם רפואות טבעיות, ועל-זה שפיר יש לקבל פדיון ומעות כמו שאמרו חז"ל (בבא קמא פה, א) אסיא דמגן במגן - מגן שוה. וכמו-כן הוי כמקום שמרפאים בשכר, דמותר ליקח מעות, דזהו אומנתו, וכן הוא שכר בטילה (עיין שו"ע יור"ד סימן של"ו), וכיוצא.

ב כי מדרך הצדיק להלביש כל מעשיו ופעולתיו בדרך הטבע. ועל-דרך-זה, הגם שהוא ממשיך להנצרך רפואה מן השמים על-ידי תפלתו להשי"ת, מכל-מקום מלביש הוא את הדבר בחכמת הטבע וברפואה טבעית וסגולות ועצות שונים [שהכל הוא מאתו ית"ש]. והוא משום למנוע קטרוג הס"א וכיוצא, שהרי אין מתפללין על מעשה ניסים מטעם שאין הדור ראוי לכך (עיין גם בדברי תורה מהדורא ג אות לו בסופו).

ג כשיושע המבקש רפואה, לא יהא הצדיק המתפלל ח"ו מתגאה לומר בלבו, כי בכח צדקתו עשתה תפלתו פירות ונענה, וכמו שאמרו חז"ל (תענית ה, א) ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה כו' ואם לחש ועלתה בידו, ומגיס דעתו עליו מביא אף לעולם כו'. ועל-כן כשנותן לו הצדיק רפואות טבעיות לא יוכל להגיס דעתו ולומר כח צדקתו פעל זאת, רק בחכמתו

החכמים שהן רופאי הנפשות וירפאו חליים כו' (עיין דברי תורה מהדורא ב אות קז).

אבל נוסף על-זה, כותב רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע (דברי תורה מהדורא ו אות קה) "ראינו אצל הצדיקים רבותינו שבגולה, הפועלים בתפלתם בשמי מרום, ובפרט בעד החולים כו', ועם-כל-זה המה נתנו לו סגולות טבעיות, וכתבו לפעמים סממני רפואות". גם רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע בעצמו ידע חכמה זו והשתמש בה. דרכו בקודש היה ליתן כמה פעמים ריצעפטען על סמי רפואות שכתב בלשונם (לאטיין), ונתרפאו על-ידי-זה (עיין דרכי חיים ושלום אות שטו).

רפואה בדרכי הטבע

ולכאורה צריכים לעיין ולהבין דרכם של צדיקים בזה. הלא כיון שיכלו לפעול רפואה שלימה מן השמים לחולה הזקוק לה, למה התעסקו גם ברפואות של דרכי הטבע. האם אינו כדאי יותר להתרפאות ברפואה רוחנית, הנראה בעליל שהוא בא בכח אבינו שבשמים, מלהשתמש ברפואות טבעיים.

רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע מבאר הענין (שם) בג' אופנים:

א משום, מדרכי החסידים הוא דכשהולכים להיזכר לפני הצדיק בדבר ישועה ורחמים, נותנים עם הבקשה גם פדיון, לכן לא רצו לקבל מעות בעד תפלתם להרפוא חנם ית"ש. ועוד, דהרבה פעמים

טבעית. וכמו שאמר רבינו בעל בני יששכר זי"ע - שהיה גם-כן בקי בחכמת הרפואה "עד להפליא" - כי למד את חכמת נתוח האברים של האדם (1) [שבזה תלוי כל ענין ידיעת המחלות ותרופתן], מספרי חכמת האמת של רבותינו ז"ל, בסדר השיעור קומה ופרטיו.

רבינו זי"ע, כמגלה טפח ומכסה טפחיים, נותן דוגמא לדבר זה ממחלת עיכוב מרוצת הדם בתוך גוף האדם ואיבריו. שגודל הסכנה מהתעבות כח הדם בעורקי האדם, תלוי באיזה וורידים הם - אם בגידין או בעורקים הדקים, ואם הוא בא מהתעבות הכבד שממנה מרוצת הדם, אשר אף-על-פי שאינו מסוכן כל-כך הרי זה גורם יסורים גדולים הנקרא רומאטיזעם. ורבינו זי"ע מראה באצבעו שכל הענין מבואר היטב בכתבי האריז"ל בספר עץ חיים שער פנימיות וחיצוניות דרוש יב, עיין שם היטב.

וידיעתו בסממני וחכמת הרפואה כיון יפה בזה, וכמה רופאים איכא בשוקי.

||| בצלם אלקים עשה את האדם |||

ברם, עדיין נשאר לנו להבין, האיך ידעו רבותינו הק' מעניני רפואה טבעית ותהלוכיהם, והאיך נעשו בקיאים בכתיבת ריצעפטען וסממני רפואה ודרכיהם, הלא זה פשוט שמעולם לא למדו חכמה זאת, שהרי כל ימיהם לא עסקו רק בתורת ד' ובעבודתו ית"ש, אם-כן מאין בא להם חכמה זו - עד כדי השתמשות בפועל בהם.

אולם לא מחכמה שאלנו זאת. וכפי שמבאר רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע בארוכה (דברי תורה מהדורא ד אות סו), כל חכמות ורפואות הללו מרומזין בדברי חז"ל ובכתבי אריז"ל. ואדרבה על-ידי התעמקות בדבריהם הק', ועל-ידי התבוננות בחכמת התורה יכולים להשיג ולעסוק ברפואה

מכתב קודש מרבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע

ב"ה, ועש"ק אמור ויעת"ר מונקאטש יע"א

כבוד ידי"נ חביבי הרב הגאון המפורסם ערוגת הבושם, מזה בן מזה, וו"ח חו"נ יו"ש וכו' מו"ה שמחה נתן ג"ב הי"ו, אבד"ק קעזמארק והגליל.

הגיעני יקרת מכתבו, והפדיון הרצוף עבור דוד בן יוטא מרים שיחי, וע"ד שאלתו אם יקח בחזרה התרופות שנתנו לו בפראג, או יקח עוד מה שנתתי לו בעה"י, הנה כבר ראו עיני אמו תחי' כי מהרפואות בפראג לא הוטב לו ומורא הי' מצבו בהביאו אלי אז - ועכשיו בעה"י הוטב קצת, כה יוסיף הש"י לטובה ברפואה שלימה מן השמים ב"ב בכ"י, ואין מעצור לה' להושיע גם בתרופות האלו בשלימות, ע"כ ישלים עוד (כפי שרשמתי) בכל ימי הקיץ האלו ונשמע ונתבשר ב"ט, וביני לביני נשמע קול מבשר בביאג"צ בב"א.

ידידו דוש"ת באהבה,

חיים אלעזר שפירא

אבקש גם לחזור ולקבל על עצמכם
ללמוד שיעורים קבועים בספרי רבותינו הקדושים זי"ע...
ולהרבות עוד להגות בספרי רבותינו הקדושים איש לפי כוחו,
ובפרט בשבתות וימים טובים, שהם הזירת נפשנו.

ממכתב קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להתאספות אנ"ש בארה"ק בשבת שלפני כ' סיון תשס"ט

